Text şi imagine în vechea civilizaţie a românilor

Răzvan THEODORESCU

Acum exact 1143 de ani, la Veneţia, avea loc o dispută teologică, în anul 867, la care participa faimosul misionar bizantin, din Salonic, Constantin, devenit Chiril, care denunţa în această dispută, faimoasa erezie trilingvă potrivit căreia numai ebraica, greaca şi latina puteau fi limbi sacre. Era marea sa pledoarie pentru ceea ce s-a numit *gramota slovenska*, care era întemeiată pe un text ultracunoscut al Noului Testament: pe prima Epistolă a Apostolului Pavel către Corintieni, capitolul XIV, unde se vorbeşte, despre darul limbilor. Eram într-un deceniu, deceniul al VII-lea al secolului al IX-lea, despre care am scris adesea, un veac al convertirilor, al misionarismelor, un veac în care împăratul bizantin Mihail al II-lea îi scria lui Rastislav, conducătorul slavilor din Centrul Europei, că-i dăruieşte un alfabet care este un dar al Sfîntului Duh. Sîntem în vremea în care problema limbilor emergente începe să se pună, sîntem în vremea în care apar acele *lingua teudisca* şi *lingua francisca* din jurămîntul din 842 de la Strasbourg. Sîntem în vremea în care Papa Adrian al II-lea recunoştea slava ca limbă de cult, făcînd începutul unui drum superb, care merge pînă la primul Episcop al Romei de origine slavă, neuitatul - pentru noi toţi - Papa Ioan Paul al II-lea.

Problema limbii era, de fapt, problema care îşi avea rădăcina în glosolalia apostolică legată de penultimul mare act, moment liturgic, care este Pogorîrea Sfîntului Duh, Rusaliile, şi toată dezbaterea în jurul limbii de cult va merge mînă în mînă cu dezbaterea în jurul vizualităţii, a unei vizualităţi dominante pentru masa de *iliteratti* sau de *eidota*, în limba latină şi în limba greacă, cei care nu ştiau să citească, cei pentru care Papa Grigore cel Mare spunea: „Pictura quasi Scriptura": 'pictura care este ca şi Biblia'.

Este foarte interesant că această vizualitate plină de elemente simbolice, plină de elemente senzoriale, va conduce – am făcut această observaţie acum vreo 20 de ani, într-o scriere a mea – la similitudinea verbelor care reprezintă imaginea şi reprezintă cuvîntul. În franceza medievală, o miniatură *est* **é***crite* 'este scrisă'; în slava secolului al XV-lea, de început, în Evanghelia lui Nicodim, imaginea este *napisati* este 'scrisă'. Această întîlnire, în vocabular, a reprezentării în cuvînt şi a reprezentării în imagine este un lucru asupra căruia insist, pentru că este extrem de importantă pentru toată viziunea medievală şi chiar în prima modernitate.

Există un paralelism cultural fundamental pe care trebuie să-l descoperim mereu, între a scrie şi a vedea, ceea ce o societate vede şi ceea ce o societate scrie;

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

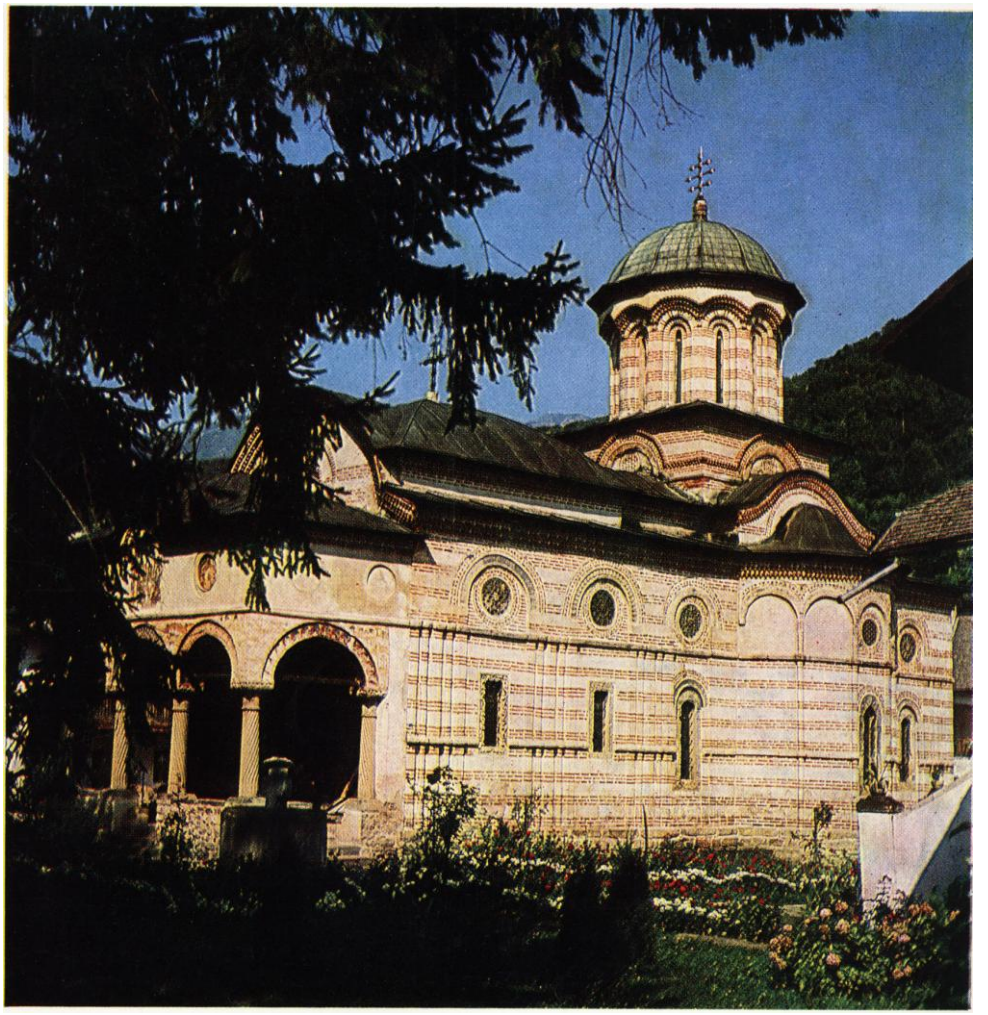
de multe ori sînt lucruri similare. Aşa avea să se întîmple în Renaşterea Tîrzie, aşa avea să se întîmple cu preţiozitatea occidentală a marinismului, a eufuismului în Anglia, a gongorismului şi cu reprezentările vizuale paralele. Aşa ceva se va întîmpla pînă în deplina modernitate a secolului al XX-lea – dacă ne gîndim la fraza lui André Gide, la muzica de jazz şi la colajele din pictura epocii.

Indiferent de limba în care lucrurile se exprimă, există un gust - sau nu există - pentru cuvîntul ornant, există o anumită topică, aşa cum în vizualitate există un anumit detaliu sau un ansamblu şi toate aceste observaţii m-au condus la o ipoteză de lucru, de interes, mai cu seamă, pentru filologi.

Există, după părerea mea, patru etape în vechea civilizaţie a românilor, raportare a vizualităţii la text. Există ceea ce am numit o etapă *efigial-solemnă* - cea a secolelor al XIV-lea şi al XV-lea. Este o a doua etapă, *narativă* - a secolului al XVI-lea. Este o a treia etapă, *tactilă* - a secolului al XVII-lea, şi este o a patra etapă, dominată de *decorativism* în vizualitate şi de *oralitate* pe planul textului, care este specifică sfîrşitului de secol XVIII şi începutului de secol XIX.

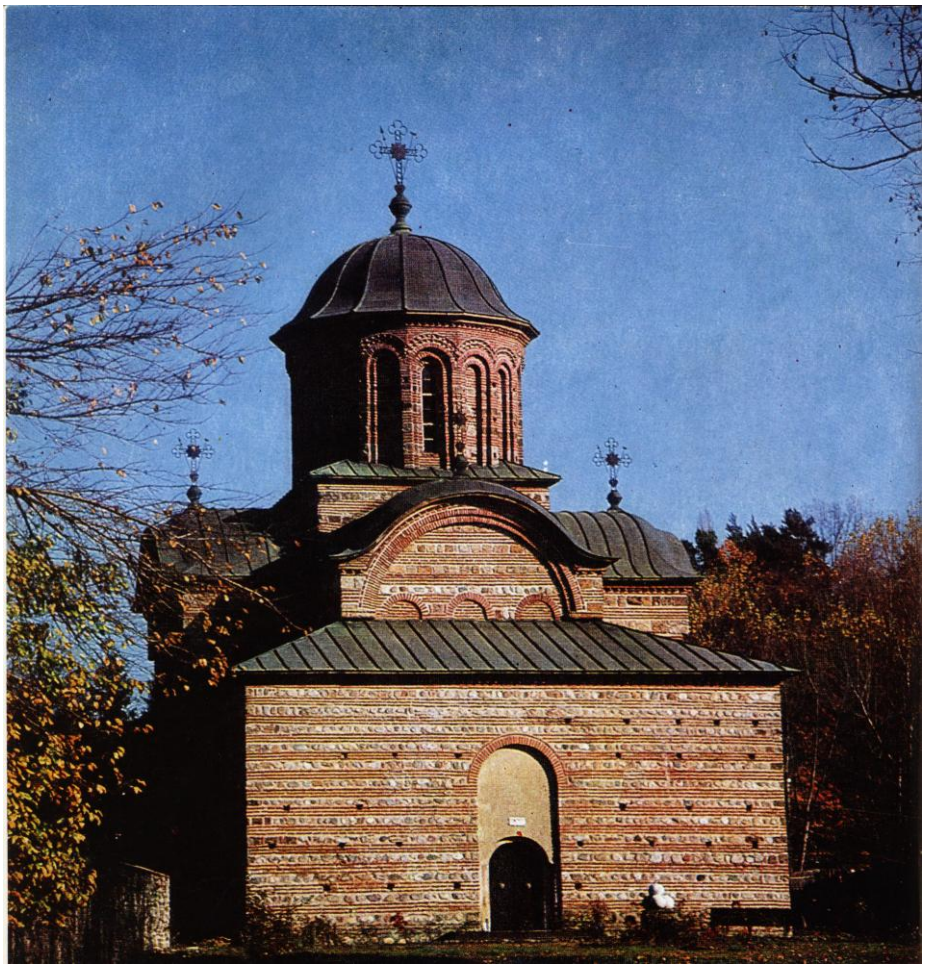
Prima epocă este epoca unui bilingvism slavo-român. Alexandru Rosetti scria foarte limpede, şi lucrul este valabil nu numai pentu români, dar ne referim la cazul românesc: se gîndea într-o limbă şi se exprima în altă limbă. Limbile vernaculare occidentale faţă de latină erau în aceeaşi situaţie. Este limpede, însă, că în desfăşurarea ideatică a primelor texte româneşti, ritmul este foarte lent: ne gîndim la faimoasa Scrisoare a lui Neacşu. Pe de altă parte, latinitatea limbii române, mult discutată de Alexandru Rosetti, pentru secolul al XVI-lea, este un lucru pe care îl putem afirma, dar pe planul vizualităţii această latinitate este prefigurată de ceea ce se întîmplă, în arhitectură la Cozia.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

La Cozia sîntem în faţa unui monument, s-a spus, de imitaţie slavonă, sîrbească. Cînd Nicolae Iorga a primit o delegaţie de bizantinologi şi de medievişti sîrbi, la Cozia, ei au cerut să vadă şi celelalte turle care au dispărut, de pe pronaos; pentru că, dacă veneau din Serbia, ele trebuiau să aibă forma aceea piramidală care vine la slavi din arhitectura de lemn. Iorga şi George Balş, care îi însoţeau, le-au explicat că nu există aşa ceva. Există o singură turlă. Aceasta de unde venea? Venea de la Curtea de Argeş.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Atunci lumea savantă a realizat că, în cazul acestor monumente de secol XIV, care preced textele noastre în limba română, există ceea ce excelent a sesizat un mare bizantinolog francez care a vorbit despre „la sagesse byzantine de Cozia", 'cumințenia bizantină a Coziei'. Eu mi-am îngăduit să parafrazez şi să spun „cumințenia latină a Coziei" care descindea din cumințenia latină a Argeşului. Latinii Răsăritului corectau agitația volumetrică şi agitația paramentului din arta slavilor şi din arta Bizanțului chiar.

Intrăm în Moldova, în secolul al XV-lea, în epoca lui Ştefan cel Mare.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Neglijarea detaliilor, sîntem fie la Pătrăuți, fie la Voroneț, sîntem într-o vreme în care detaliile sînt neglijate, în care numărul personajelor este redus, în care există o armonizare tectonică admirabilă a arhitecturii cu pictura, o lapidaritate a imaginii care este lapidaritatea Letopisețului de la Putna, care este identică cu cea a Letopisețului de la Bistrița; nu trebuie să-l citeşti în slavă, poți să citeşti admirabilele traduceri româneşti care merg pe aceeaşi formulă, care este aceea a slavei. În Letopisețul de la Putna: „În anul 6907 s-au ridicat la domnie Alexandru Voievod şi au domnit 32 de ani şi 8 luni şi au murit". Pentru anul 1476: „Veni Mehmet bey, împăratul turcesc, cu toate puterile sale şi Basarab al Munteniei cu toată oastea sa şi bătură pe Ştefan Voievod la Valea Albă şi îi tăiară oastea şi îi prădară şi arsă țara pînă la Suceava". Vine un al treilea document de limbă, de limbă slavonă, dar care în topica sa nu se deosebeşte de topica traducerii româneşti:

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Pisania faimoasă de pe zidul meridional al Bisericii Sfîntul Mihail din Războieni - exact acelaşi spirit, care este al picturii.

Un text binecunoscut: „În zilele binecinstitorului şi de Hristos iubitorului domn, Io Ştefan voievod, în anul 6984, în anul domniei sale anul 20 curgător, s-a ridicat puternicul Mahmet, împăratul turcesc, *Silnîi Mahmet ţar turski* cu toate puterile sale răsăritene şi încă şi Basarab voievod" – deci ceea ce este în pisanie vine într-un fel să se întîlnească cu ceea ce era în Letopiseţul putnean – „şi a venit şi el, cu toată Ţara sa Băsărăbească. Şi au venit să prade şi Ţara Moldovei şi au ajuns pînă aici, la locul numit Pîrîul Alb. Şi noi, Ştefan voievod, şi cu fiul nostru, Alexandru, am ieşit înaintea lor aici şi am făcut mare război cu ei, în luna iulie 20; şi, cu voia lui Dumnezeu, au fost înfrînţi creştinii de păgîni, *christiani ot pogan***.** Şi au căzut acolo mulţime mare de ostaşi ai Moldovei. Atunci şi tătarii au lovit Ţara Moldovei din partea aceea".

Lapidaritatea frescelor, nu mai vorbesc de analiza care ar fi mai complicată a volumelor de arhitectură, deci a vizualităţii, este aceea a textului.

Al doilea moment, momentul narativ se deschide cu Biserica de la Argeş a lui Neagoe Basarab, cu această faimoasă inscripţie a lui Radu de la Afumaţi.

În poza sa marţială, sîntem între 1522 şi 1529, şi tot de atunci este textul: „Să vă fie ştiute războaiele ce vă voi povesti, pe care le-am făcut eu: cu agarenii, la Gubavi, Ştefăneşti pe Neajlov, Clejani, Ciocăneşti, Bucureşti, Tîrgovişte, pe rîul Argeşel, la Plata, Alimăneşti pe Teleorman, la Grumazi, Nicopole, Şiştov, Poenari,

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Gherghița; iar la Bucureşti; la Slatina, Rucăr şi Didrih". Este o reprezentare cronistică în fond, narativă, în care ideea poveştii începe să apară, a narațiunii.

Să ne ducem la Învățăturile lui Neagoe, despre rude şi boieri.

„Ştii că nu te-au uns ei pe tine ca domn, ci te-au uns Dumnezeu ca să fii drept față de toți. Fecioara şi Pruncul binecuvîntează..." şi avem îngeri încoronatori numai în pictura Țării Româneşti unde apare acest text; sorgintea este în nişte texte - s-a demonstrat – sud-dunărene şi sorgintea temei iconografice este în pictura sîrbo-bizantină sau bizantino-sîrbească. În Moldova nu mai avem aceşti îngeri încoronatori, această accentuare pe domnul uns direct de către Dumnezeu sau prin intermediari nu apare acolo.

Ajungem la faimoasa pictură exterioară, în zona Cinului, a Marii Rugăciuni.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

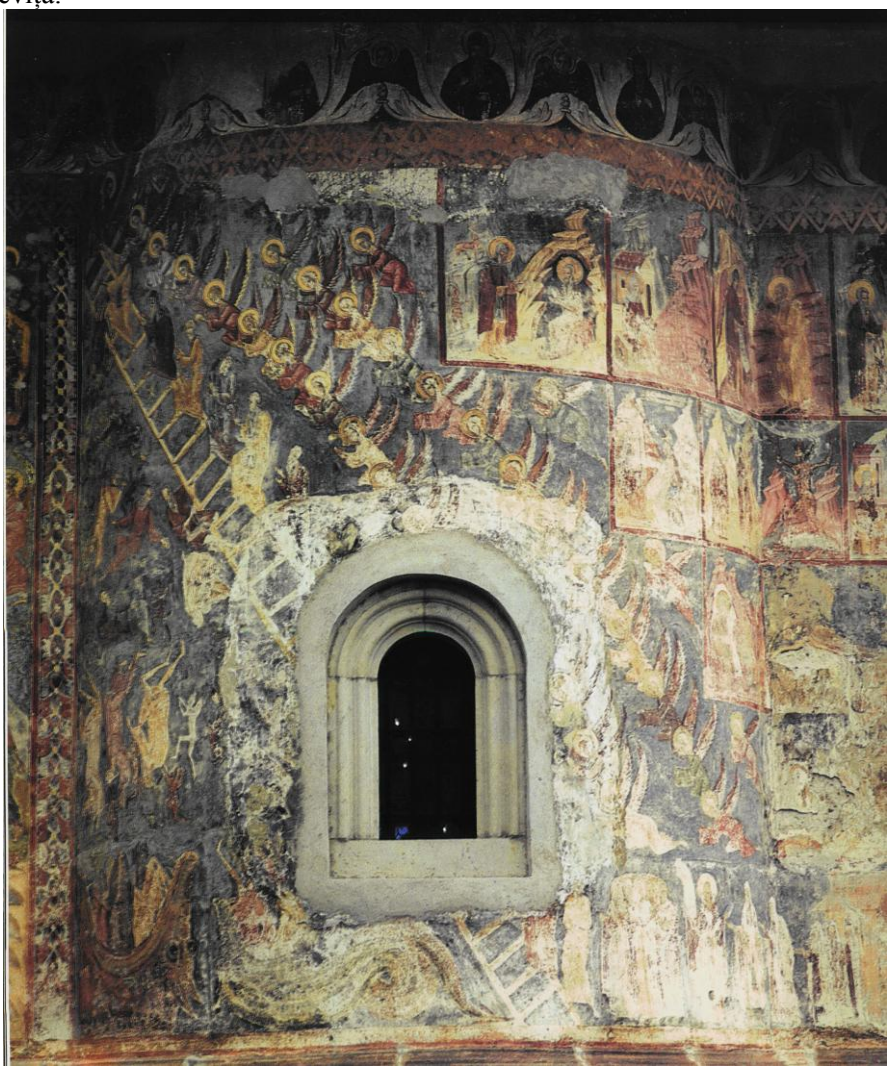
Eu am scris mai mult şi mai demult despre acest lucru, pentru mine pictura exterioară este deja o fază post-medievală, o propensiune pentru spiritul narativ al secolului al XVI-lea, care merită încă să fie cercetată. Regretatul meu coleg, Dan Horia Mazilu, făcuse în această direcţie nişte breşe foarte importante. Există o retorică, o discursivitate, sîntem în epoca în care la Suceava, care este *primaria civitas* a Moldovei, existau unele ludii, nişte serbări, nişte puneri în scenă, care au ordonat o serie din aceste reprezentări.

Ascultaţi-l, vă rog, pe Macarie, acest personaj care avea, după cum s-a spus, vocaţia persoanei I, vorbind într-o împletire ritoricească care venea din Manases**,** vorbind despre Rareş cu totul alt ton decît tonul secolului al XV-lea: „Dar precum mi se pare mie, nu este nimica neschimbător în această viaţă, nici puterea

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Domnului, nici bogăţia şi nu este fericire în viaţă care să nu fie turburată de întristări şi vifor. Dar ce vreau să zic prin aceste cuvinte? Şi Dumnezeu vrînd să ne mustre pentru greşelile noastre, întocmai ca pe încercatul Iov şi-a împletit pe căi ascunse gîndul său şi de împlinitor au ales pe boieri. Ce şi cum s-a întîmplat astea? Vino în ajutor, cuvîntule, şi povesteşte" - ca şi în inscripţia de la Argeş - „celor doritori de a şti lucrurile vrednice de aducere aminte şi de istorisire".

Face Macarie aluzii la texte greco-romane, la Calende sau la *starorodnîi Kron*, la Cronos, tot pentru Macarie *stamatelos Cotronas*, la Rîşca, un pictor din Zante va reprezenta pentru prima oară, Scara lui Ioan Sinaitul, care va apărea mai tîrziu la Sucevița.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Urmează egumenul de la Căpriana, Eftimie, cu o aglomerare de epitete despre Lăpuşneanu care este comparabilă cu aglomerarea de personaje în pictura exterioară: „Fusese ascuns ca odinioară lumina sub obroc ori ca luceafărul sub pământ, acum însă s-a arătat ca o stea strălucitoare de la miazănoapte".

Mai demult am arătat paralelismul între iconografia acestei picturi şi un text faimos, care nu este românesc, este slav, de creaţie rusească, este textul lui Ivan Semenovici Peresvetov, care este la Suceava la un moment dat şi care-i dă lui Ivan cel Groaznic exemplul lui Petru. Nu ne interesează acest aspect ideologic, ne interesează strict textul şi imaginea. Aţi avut Cinul de mai multe ori în faţă, Cinul de la altar din exterior. Despre ce vorbeşte Peresvetov : „Îngerii lui Dumnezeu şi făpturile cereşti care păzesc neamul omenesc de orice pacoste de la Adam pînă în această vreme". Este exact programul iconografic al Cinului pe care nu se poate Peresvetov să nu-l fi văzut. Dacă am nevoie de încă o confirmare – un exordiu a lui Peresvetov , în adresare directă. Aţi văzut Asediul Constantinopolului, Asediul de la Moldovița şi în alte părţi. Ascultaţi-l pe Peresvetov cu acest Asediu, care este, după cum ştiţi, o parte a Imnului Acatist: „Dacă vrei să ai înţelepciune împărătească şi să ai cunoştinţă despre meşteşugul ostăşesc şi despre aşezămintele vieţii împărăteşti, atunci să citeşti pînă la sfîrşit cărţile despre luarea Ţarigradului". Este limpede acest paralelism şi vreau să vă spun că o inscripţie de la Moldovița ne dă şi cheia teologică a unui lucru fundamental pentru politica Răsăritului: ideea ortodoxă cum că luarea Constantinopolului este pedeapsa lui Dumnezeu pentru trădarea florentină, pentru mersul în sensul acesta al apropierii de catolicism.

În mediul ortodox avem Cronica murală de la Bucovăţ din Oltenia, nu foarte simpatică pentru mentalul românesc.

Voievodul de la Bucureşti se bucură că voievodul de la Suceava a fost omorît de turci şi aduce mulţumire sultanului otomanicesc pentru că în locul lui Ioan Vodă, cel învins la Roşcani, venea fratele lui Alexandru Mircea, Petru Şchiopul. Să

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

reținem că inscripția de la Bucovăț nu este o mare lecție de morală românească, sau dimpotrivă, arată o permanență românească – asta alegeți Dumneavoastră.

Inscripția de la Călnuiu, imaginea dinainte - „Să nu verşi sînge” – un alt exordiu, al lui Petru Cercel care este identic unor texte de epocă. Dar vreau să vă spun că nu numai în mediile ortodoxe, în mediile săseşti avem aşa-numitele *wandcroniken*, cronicile narative de la Aţel, de la Moşna, de la Bratei, de la Mediaş, care vorbesc despre istorii locale. Această nevoie de a te exprima narativ în texte monastice, în texte pur şi simplu politice sau în imagini bisericeşti este un lucru fundamental.

Ajungem la a treia şi penultima epocă, aceea a tactilului. Am încercat să arăt de ce – sîntem deja în texte româneşti, şi în texte slavone - Udrişte Năsturel tălmăceşte în slavonă o carte. Se scrie deja în româneşte; şi se scrie tactil. Am încercat să dau o explicație. E ipoteza mea, unii au acceptat-o, unii nu, este momentul în care Aristotel este învățat foarte bine, de la Padova prin *iatrofilosofi***,** şi la Iaşi şi la Bucureşti. *Physis*-ul, natura, *physis*-ul aristotelic devine dominant şi atuncea îl învăța Grigore Ureche în Colegiul Iezuit de la Bar, îl învăța Miron Costin tot în Colegiul Iezuit – vă amintesc spusa lui Călinescu cînd începuse să scrie la Iaşi despre Grigore Ureche: „Grigore Ureche care are acel dar fonetic de a sugera faptele prin foşnitura şi aroma graiului”. Este o observație foarte subtilă, ca atîtea altele, a lui Călinescu. Concretețea, materialitatea limbii textelor, a imaginilor sînt

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

impresionante. Miron Costin, cu toată articulația clasică a frazei sale, care urmează o topică latină, vorbeşte direct despre această vizualitate: „Den cinci simțuri ce are omul, văzul den toate aşază într-adevăr gîndul nostru ce să vede cu ochii, nu încape să hie îndoială în cunoştință”. Astăzi ştim că în materie de artă profuziunea materialelor şi fuziunea artelor caracterizează primul baroc; dar exact asta vedem în Moldova, la Sucevița, cu portretul din 1606 a lui Ieremie Movilă.

O poză sarmatică - am scris mult despre acest lucru - venind din Renaşterea poloneză, dar într-o tehnică pur ortodoxă, având această făptură şi înfățişare încă (în slavonă *văzdrazdon iei obrazum sim)*; este o piesă absolut excepțională, este piesa

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

care l-a entuziasmat pe Henri Focillon şi daţi-mi voie să vă citesc cum a prezentat-o Focillon la Paris: „Sur les epaules dor*é*es de Jeremie Movila, sur sa statue d'or, dans la dorure de l'encadrement precieux, parait un visage à la Cranach, une sorte de Frederic le Magnanime des rives de la Moldova, fort, trapu, barbu de noir, de la plus violente beaut*é*". Asta este o piesă care se apropie de faţadele Trei Ierarhilor şi faţadele Trei Ierarhilor sînt pentru mine un baroc ortodox polibizantin.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Apoi, broderiile atît de cunoscute de la Trei Ierarhi, din Sala Gotică.

Tudosca Bucioc şi Ioan cel despre care Miron Costin ne spune că este "slab şi deznodat de oase"; imaginea extrem de realistă, de poză sarmatică, eu sînt convins că este făcută după un portret sarmatic, polonez, al acestui fiu de domn. Sau mergeți la Cetățuia, uitați-vă la Duca şi aduceți-vă aminte de fraza lui Neculce: „Om nu prea nalt şi gros, burduhos şi bătrîn" – totul este tactil - „numai îşi cernea barba"; e suficient ca să înțelegi portretul de la 1672 de la Cetățuia. Ar fi multe de spus, am vorbit numai despre pictură, dar se aliniază aici şi arhitectura rezidențială din epoca lui Brîncoveanu, această arhitectură care stă într-un consens european, cu ce se întîmplă la Versailles, la Caserta, la Peterhof şi în alte părți. Ajungem la Mogoşoaia.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Pentru prima oară în limba română se foloseşte cuvîntul *palat*. Noi amestecăm de multe ori termenii. Palatul de la 1702 are un sens perfect limpede şi sper că am reuşit s-o demonstrez, modelul este limba franceză, unde *palais* în exact aceeaşi epocă nu este decît rezidenţa regelui sau a prinţilor regali, aici a unui fiu de domn. Dar ascultaţi Cronica anonimă a Brîncoveanului, cu o frază dinamică, progresivă, cum vede itinerariul ludic al acestor case sau palate: „În vreme ce merseseră la satul Măriei Sale, la Obileşti, unde heleşteu mare este şi plimbare foarte frumoasă de primăvară, unde nu o dată, ci de mai multe ori zicea Măria Sa că estimp numai a plimbărilor grijă vom avea, din Obileşti în Bucureşti, de-aci în Mogoşoaia, de-aci în Potlogi, de-aci în Tîrgovişte vom trece vara şi la toamnă la vii vom merge unde ni se va părea". Este un itinerar ludic, care este drumul acestei arhitecturi şi îmi place mereu să amintesc această frază din *Cronica anonimă*, gîndindu-mă, mai ales, la cît de puţin ludic a fost sfîrşitul său.

Ultimele cuvinte, despre ultimul moment, momentul decorativ şi de oralitate. O vizualitate care domină şi devine o vizualitate populară, o oralitate care domină şi devine o realitate populară: „Să vă povestesc", „Să povestim cevaşîlea". „S-a întîmplat asta pe la prînzucior", se spune, *im grossen Sonntag der Nacht*, în textele populare săseşti; este o perfectă congruenţă în texte populare, între textele în limbă germană şi

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

textele în limbă română, mărturisesc că nu cunosc textele maghiare, nu am o competenţă, dar nu este exclus ca acelaşi lucru să se întîmple în textele populare maghiare. Şi avem acea oralitate debordantă a lui Ioan Dobrescu, fiul de dascăl şi rudă de şalvaragiu, care la Biserica Batiştei din Bucureşti vorbeşte despre ce ştie el că s-a întîmplat cu un fecior de *greco-romairos* care se numea Napoleon Bunăparte care şi-a luat o nevastă şi o poveste întreagă, devine un fel de basm; tot ce s-a întîmplat cu Maria Luiza, cu ducele de Reichstadt, în imaginaţia acestui tîrgoveţ bucureştean care povesteşte, povesteşte, povesteşte, sau ca Dionisie Eclesiarhul care cum bine s-a remarcat, e cel care anunţă, într-un fel, personaje din Caragiale.

Fantezia populară, care ia din *Fiziolog*, care ia motive din unele texte esopice. Şi iată pasărea Phoenix pictată puţin înainte de momentul lui Tudor Vladimirescu, la Neghineşti-Cacova, în Vîlcea.

Şi puţin timp înainte Episcopul Chesarie al Rîmnicului, care într-unul din mineiele sale spune că „Ţara Românească s-au asemănat cu pasărea ce se numeşte *Finix*". Phoenixul, care pentru episcopul vîlcean, este semnificaţia Ţării Româneşti, care pentru ţăranul de la Neghineşti ar fi fost cu totul altceva, nu avea conotaţie politică. Sînt simboluri ale unei vizualităţi populare care merge mînă în mînă cu textul, cu discursul oral care va fi fost.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)

Nu ştiu dacă ipoteza mea, a acestor etape pe care vi le-am prezentat este adevărată, sper că nu este o speculație, sigur este că trebuie să ştim mai bine cum vorbesc şi cum privesc românii. Într-o Românie care s-a mitocănizat puternic, în care se scrie cum se scrie în gazete, în care se vorbeşte cum se vorbeşte la televizor – telenovelele nu sînt altceva decît o formulă în care am intrat şi noi, nu vorbesc de cele iberice, ci de cele pe care le tot vedeți, tot mai mult produse la noi - sînt simboluri ale unei vizualități decăzute, care corespunde unor texte decăzute.

BDD-A95 © 2011 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.34 (2026-11-13 23:58:12 UTC)